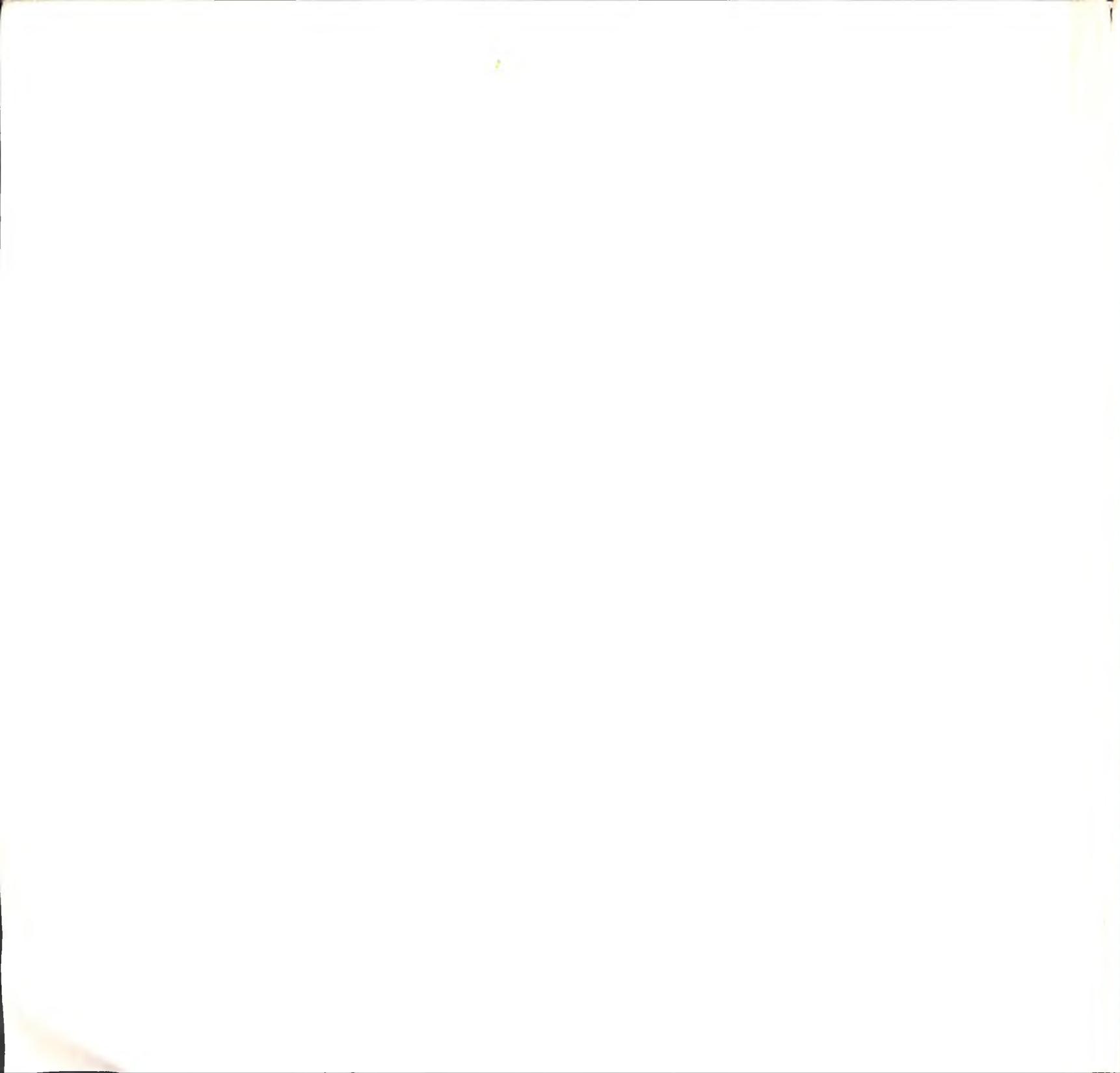
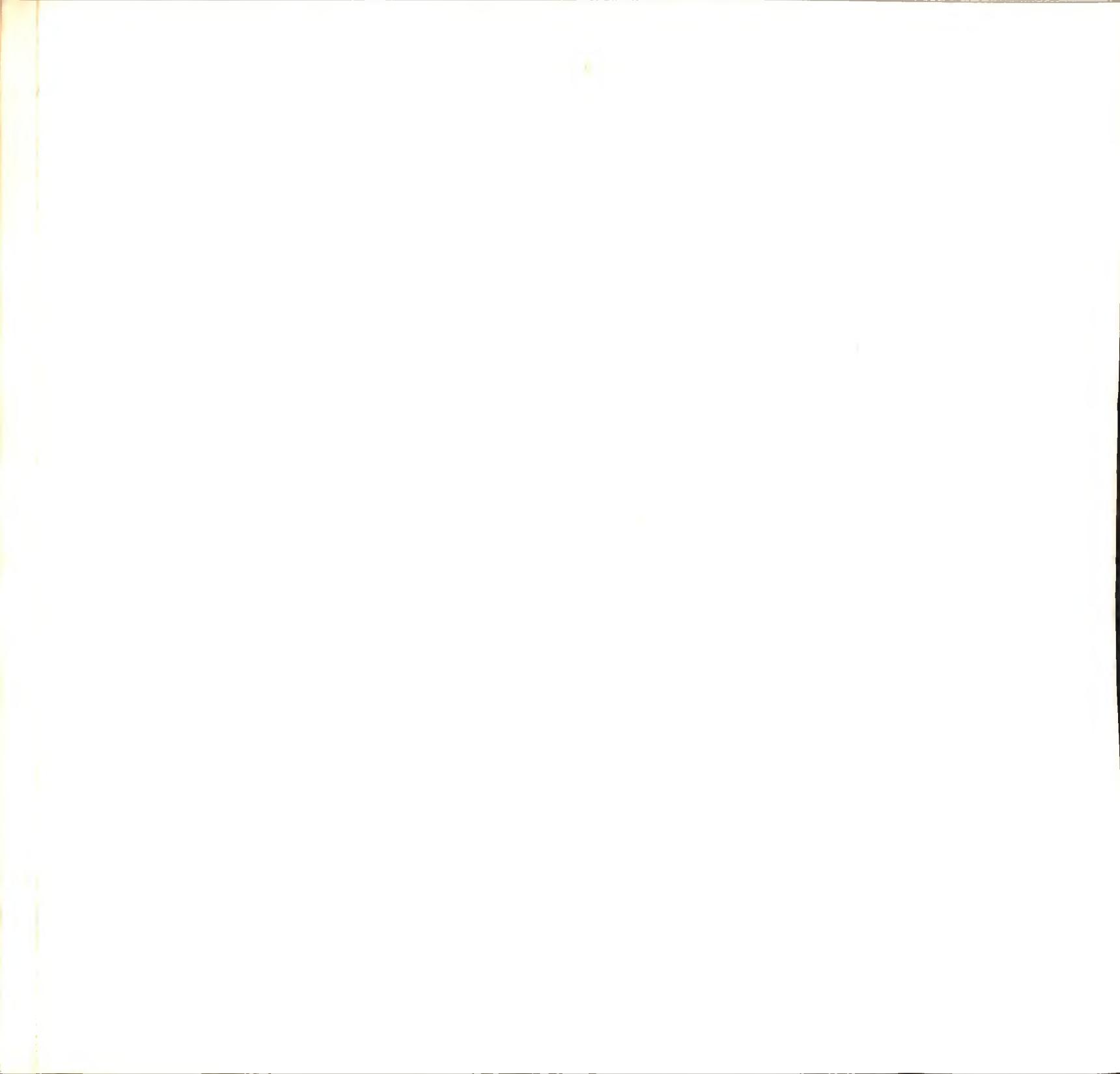

ZEDRONSK

Muzej pozorišne umetnosti
SR Srbije
Beograd
mart 1974.

Povodom 75. godišnjice života
Vladimira Žedrinskog i 50. godišnjice
od Prve izložbe karikatura održane u
Beogradu 1924.

Autor izložbe i kataloga:
Olga Milanović

...Život nas toliko deformiše da je to
karikaturisti danas suvišno ...
Anton Gustav Matoš

...Vladimir Žedrinski je među svima izlagačima
najviše slike i najbolji majstor. Ali on nije
karikaturist u pravom smislu reči. Njega interesuje
više karakter ljudi, i on se ne trudi da u njima pronađe
komično. S toga su njegove glave pune života i neke
priyatne duševnosti, pored toga što su sigurno crtane
i s razumevanjem modelovane. Žedrinski se udubljuje
u psihu svojih ličnosti, pridržavajući se strogo
karaktera njihove plastike, njihove forme, i pri tome
pokazuje očevidan ukus za stilizovanjem. Njegov je
postupak u radu solidan i potpuno umetnički.

(Branko Popović. Izložba karikatura. Srpski književni
glasnik, N. S., Knj. XII, Br. 4, str. 298—392; povodom
Prve izložbe karikatura u Beogradu 1924)

Pozorišne karikature
Vladimira Žedrinskog

Često se događa da se u sferi interesovanja pozorišnog slikara, umesto likovnog okvira pozorišne predstave kao kumulativne i sintetične umetnosti, nađe elementarni i fundamentalni detalj: umetnik-čovek u svom kompleksnom svojstvu, kao najčudesniji medijum ljudske komunikacije. Ako se ovaj uzbudljivi pojedinac posmatra i sa humorom u kome dominira ljubav, taj jednostavni postupak, udružen sa neophodnom likovnom komponentom, otvara jednu imaginarnu galeriju teatarskih velikana koja je nastajala sukcesivno i izlagana parcijalno, a u svojoj monumentalnoj celini ostala nepoznata javnosti. Reč je o galeriji karikatura pozorišnih umetnika koju je u toku svoje dvadesetogodišnje delatnosti u Beogradu, između dva svetska rata, ostvario jedan od najznačajnijih jugoslovenskih scenografa i danas jedan od najvećih autoriteta za inscenaciju slovenskih dela u evropskom pozorištu, Vladimir Žedrinski.

U žanru umetničke karikature Beograd je imao izvesnu tradiciju. Inspirisane društvenim i političkim prilikama karikature su se pojavile u Beogradu polovinom devetnaestoga veka, »skoro istovremeno sa karikaturama koje je crtao Domije u Francuskoj«. (Zagorka Janc, *Stara srpska karikatura i satira. Muzej primenjene umetnosti, NIP Politika, Beograd*). Jedan od najznačajnijih satiričnih listova sa početka dvadesetog veka bio je Satir, za koji je vezano ime našeg prvog karikaturiste Brane Cvetkovića, glumca, slikara i novinara. Poznati slikari, kao što su Uroš Predić i Marko Murat, oprobali su se u ovom žanru samo usput. Prvi naš veliki slikar-karakaturista bila je Beta Vukanović. Ona je radila portret-karakaturu stavljajući u žihu svog interesovanja najuglednije ličnosti beogradskog društva. Na IV izložbi Lade, 1910. godine, izložila je seriju karikatura poznatih političara, naučnika i slikara, čime je obeležila

početak nove ere u srpskoj karikaturi. Među njenim naslednicima, u sledećoj generaciji karikaturista, našao se i Vladimir Žedrinski. Žedrinski je došao u Beograd 1920. godine. Rođen je 30. maja 1899. godine u Moskvi, u porodici činovnika intelektualaca, gde je završio gimnaziju. Između 1917. i 1919. godine studirao je arhitekturu na Institutu građanskih inženjera u Lenjingradu i Ukrajinsku akademiju umetnosti u Kijevu gde je bio jedan od najboljih učenika profesora Yegora Narbuta. Pod uticajem scenografa Rabinovića i Čeliščeva opredeljuje se za pozorišno slikarstvo. (*Enciklopedija likovnih umetnosti, knj. IV, Zagreb, Jugoslavenski leksikografski zavod, 1966*). U Narodno pozorište u Beogradu ulazi 1921. godine. ... »Negde po dolasku u Beograd, upoznao sam se sa slikarem Jovanom Bijelićem. On me je prvi doveo u Narodno pozorište«, piše Žedrinski ... (R. Tatić, *Crtao sam sa Pjerom. Večernje novosti, Beograd, 25. IX 1964*) i dalje: »Imao sam 22 godine i prvo sam mešao boje i stavljaо grunt na platno«... Prvi nama poznati arhivski dokumenat o prisustvu Vladimira Žedrinskog u beogradskom umetničkom životu je neka vrsta legitimacije koju je izdalo Narodno pozorište u Beogradu 14. aprila 1921. godine. Iz nje saznajemo da je: »Vladimir Žedrinski, slikar iz Moskve, na radu na Narodnom pozorištu kao dekorativni slikar«. Pozorišni godišnjak registruje ovaj podatak u sezoni 1922—23. (*Narodno pozorište u Beogradu, Pozorišni godišnjak 1922—23. Beograd, 1923, str. 10*). Prva beogradска godina mладог Vladimira Žedrinskog predstavlja praktični nastavak njegovog slikarskog obrazovanja: najpre kod starog, velikog majstora ruske scenografske škole i utemeljitelja umetničke scenografije u Narodnom pozorištu posle prvog svetskog rata, Leonida

Pozorišne karikature Vladimira Žedrinskog

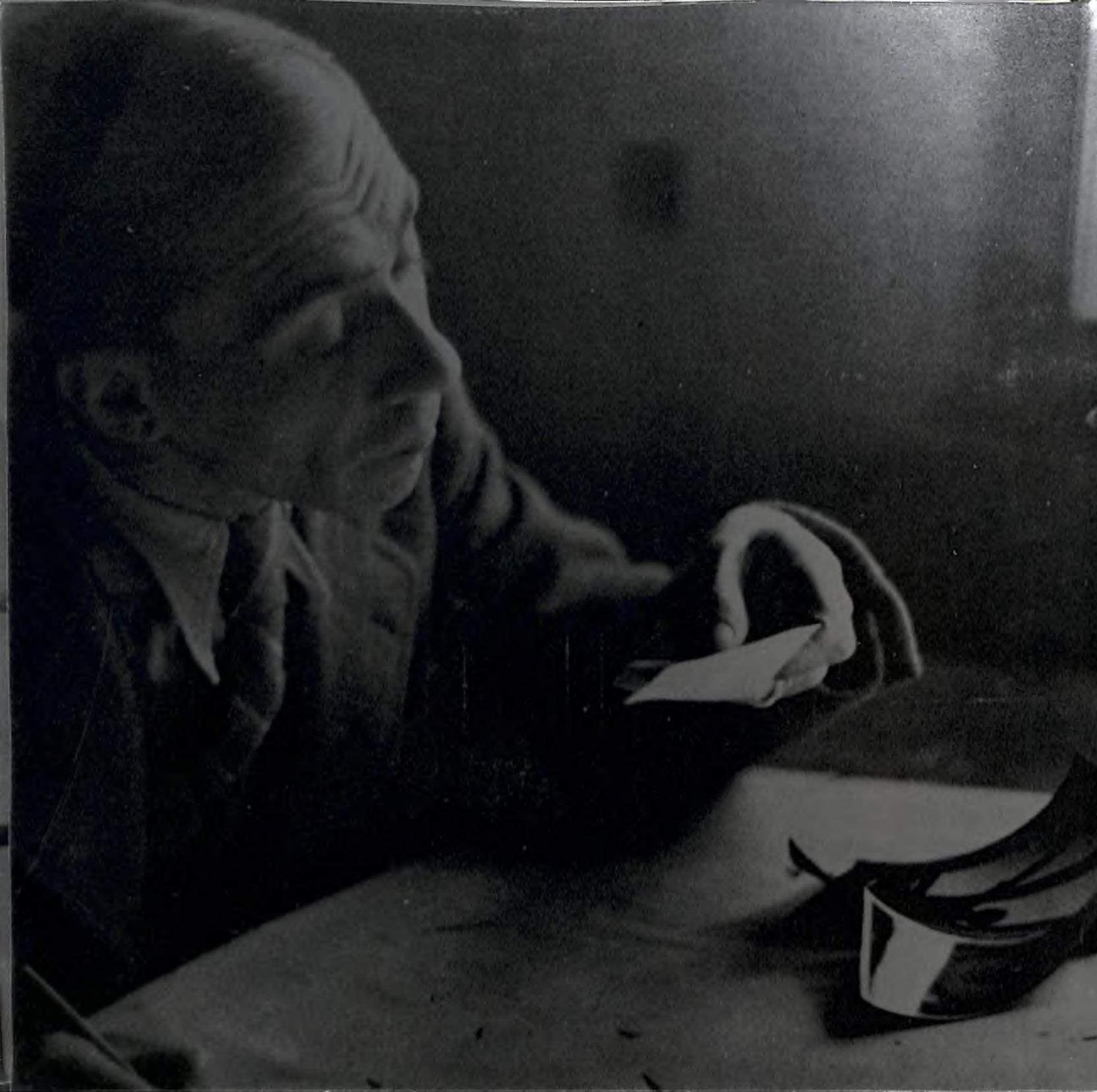

ТРИБИНА

3

Brailovskog, u domenu klasičnog obrazovanja pozorišnog slikara, i skoro istovremeno kod velikog srpskog slikara Jovana Bijelića, koji će Vladimira Žedrinskog uvesti u krug najnaprednijih beogradskih umetnika i preneti na njega svoj neiscrpni žar za kolorističkim traganjima. Uticaji Brailovskog i Bijelića, pored fundamentalnih karakteristika ruske dekorativne umetnosti, opredeliće umetnički razvoj Žedrinskog u svim domenima likovnog stvaralaštva i ostati imanentni u njegovoј umetnosti.

Mada je prevashodno zaokupljen poslom u pozorištu kao saradnik dva velika majstora u oblasti slikaštva i pozorišne scenografije, prvi crteži-karakature nastaju ubrzo po dolasku u Beograd. Iako o delu Žedrinskog, kao slikaru umetničke karikature, moramo suditi na osnovu crteža i akvarela, koji su odoleli zubu vremena i stihiji razaranja, kolektivnih izložbi i reprodukcija objavljenih u dnevnim listovima i časopisima, već od prvih ostvarenja, zapažaju se osnovne karakteristike njegovog umetničkog pristupa. U žiži njegovog interesovanja nalazi se, u prvom redu, »obraz« pozorišta u punom šarenilu lica i maski. Prve karikature zabeležene u Beogradu posvećene su dramskim velikanim našeg pozorišta: legendarnom Peri Dobrinoviću i originalnom Iliju Stanojeviću, Čiči. Ti jednostavni crteži su još dosta ozbiljne karikature, negde na granici stilizovanog crteža i pokušaja da se čisto formalnom igrom linija dočara suština dva likovno zanimljiva lika. Karakter lika, koji će kasnije Žedrinskom biti jedna od glavnih komponenti karikaturalne transpozicije, ovom prilikom je izostao. Od svog debiјa u pozorištu, uporedo sa osamostaljenjem kao slikar-scenograf, Žedrinski ima uvek otvoreno oko za umetnika-čoveka, te je samo u domenu pozorišta izgradio galeriju likova, koje je danas teško sa sigurnošću prebrojati, jer je u pitanju više stotina karikatura.

Do kraja 1923. godine Žedrinski je naslikao čitav niz karikatura, počevši od upravnika pozorišta Milana Predića, slikara Leonida Brailovskog i Ananija Verbickog, reditelja Mihaila Isailovića i Jurija Rakitina, dramskog pisca Nušića, operskih umetnika: Stevana Hristića, Josipa Rijaveca, Neonile Voljevač, Rudolfa Ertla, Lava Zinovjeva, Evgenija Marijašeca; do dramskih umetnika: Dobrice Milutinovića, Raje Pavlovića, Dragoljuba Gošića, Nikole Gošića i magičnog Čića Ilijе Stanojevića, čijem će se licu vratiti u nekoliko navrata, da bi te svoje pokušaje krunisao nizom uspelih karikatura. Korišteći pretežno

tehniku akvarela, crtajući olovkom i tušem, na ovim karikaturama Žedrinski operiše životpisnom paletom u kojoj valerski postavljena boja stvara efekat skulpturalnosti. U ovoj grupi preovlađuje karikatura-portret koja je manje ili više doprla do univerzalne karakterizacije. Među zaista visokim dometima ovog žanra nalaze se karikature: Milana Predića, Ilijе Stanojevića, Mihaila Isailovića, Branislava Nušića i Josipa Rijaveca — oštromane, izrazite, pune finog nijansiranja, u bogatoj paleti živih, ekspresivnih boja. Delatnost Žedrinskog kao karikaturiste već je uveliko zapažena te krajem 1923. godine časopis *Comoedia* objavljuje članak E. Zaharova o karikaturama. (*Zaharov E., Karikature V. Žedrinskog. Comoedia, I/1923, br. 4, str. 13*). Ocenjujući »njegove uspele galerije karikatura naših glumaca i novinara« kao delo jednog dobrog karikaturiste, svojevrsne umetničke individualnosti i »simpatičnog« talenta, Zaharov ukazuje na osnovne postulate karikature . . . »Potencirati crte i ono, što se kroz crte nagada i kazuje. Biti u tome potenciranju duhovit i umereno zajedljiv i stvoriti pomoću karikature, jednu satiru bez reči. Ali, satiru umerenu, takvu da se problem ličnosti i njen osnovni izraz ne izgubi, da ne utone u smeh karikature. Dati kroz karikaturu i onaj materijal jedne ličnosti, koji se odmah zapaža i upada u oči, i onaj materijal koji se tek docnije istakne, primeti, oseti.« Ovim karakteristikama karikature Zaharov je zapravo odredio funkcionalne komponente karikature Vladimira Žedrinskog.

Srpski književni glasnik u junu 1924, u Umetničkom pregledu, donosi kritiku na Izložbu karikatura iz pera Branka Popovića, slikara, profesora listorije umetnosti i uglednog kritičara, koji se oštrim sudovima zauzimao za moderna shvatanja u likovnoj umetnosti. (*Branko Popović, Izložba karikatura. Srpski književni glasnik, N. S., Knj. XII, Br. 4, str. 298—302*). Posle opširnog uvida posvećenog karikaturi kao likovnom fenomenu komičnog, Popović ukazuje da se tip karikature menja u većoj ili manjoj meri prema autorima koji izlažu: »jedni su duhovitiji, drugi su bili veštaci, treći su jedno i drugo, a neki ni jedno ni drugo. Vladimir Žedrinski, međutim, zauzima sasvim zasebno mesto u nizu izlagачa . . . Među izlagачima su bili naši najznačajniji karikaturisti: Branko Petrović, čije su najbolje karikature takođe iz kruga pozorišnih umetnika (Grol sa bićem u ruci i dve duhovite šale na račun Čića Ilijе Stanojevića); Beta Vukanović, jedan od najistaknutijih predstavnika umetničke

karikature u srpskom slikarstvu (Ivo Vojnović sa ogledalom), neposredne u izrazu, impresionističke po tretmanu; Pjer Križanić, bliži nemačkoj školi u karikaturi, siguran u crtežu, zaokupljen pre svega komikom forme i situacije u okvirima šire, društvene satire; Dragutin Stojanović, »više dekorativni crtač i neka vrsta ilustratora«; Uvodić, koji izlaže litografije iz zagrebačkih umetničkih i književnih krugova (glava Milana Begovića); »odlični dekorativni crtač« Dušan Janković; Radovani, koji parodira temu Lede; Stevan Milosavljević sa svojim šaljivim crtežima; Konjevod, crtački vrlo inventivan i Vojnović-Pelikan, dobar satiričar, ali slab crtač. U ovom sastavu gde dominiraju najpoznatija imena naše savremene karikature, kao što su Beta Vukanović, Branko Petrović i Pjer Križanić, prema Popovićevoj oceni: »... Vladimir Žedrinski je među svima izlagачima najviše slikar i najbolji majstor. Ali on nije karikaturist u pravom smislu reči. Njega interesuje više karakter ljudi, i on se ne trudi da u njima pronađe komično. Stoga su njegove glave pune života i neke prijatne duševnosti, pored toga što su sigurno crtane i sa razumevanjem modelovane. Žedrinski se udubljuje u psihu svojih ličnosti, pridržavajući se strogo karaktera njihove plastike, njihove forme, i pri tome pokazuje očevidan ukus za stilizovanjem. Njegov je postupak u radu solidan i potpuno umetnički.« Kao najuspelije izdvaja crteže glava Verbickog, Momčila Miloševića, Toleništeva-Kunjuzova i pesnika Elačića. Ukazuje na modernističko rešavanje pokreta masa i linija u komičnim kompozicijama i korišćenje živih svežih boja u slikarskom postupku. Zaključuje da je Žedrinski u ovu izložbu uneo »jednu osvežavajuću, prijatnu notu«.

Zanimljivo je da su posetioci posvetili ovoj izložbi punu pažnju, veću nego redovnim izložbama. Savremenost ličnosti i tema zastupljenih na ovoj izložbi, oština satire, blagi potsmeh ili pak sama gola suština tragikomičnog ljudskog panoptikuma, bili su bliski i razumljivi širem krugu ljubitelja umetnosti.

Sa ove izložbe Comoedia je krajem maja objavila tri reprodukcije karikatura Žedrinskog: Leonid Brailovski (u dekoru), »Romantične duše« (Ilija Stanojević i Pera Dobrinović) i »Jevrejka« (Zinovjev i Marjašec). (Prva beogradska izložba karikatura. *Comoedia*, 11/1924, br. 21, str. 28—30).

Prva izložba karikatura održana je u zgradi II muške gimnazije. Predsednik organizacionog odbora bio je

Rista Odavić a sekretar Momčilo Milošević. Njen odjek u javnosti i kritici bio je neobično veliki. (M. Živanović, *Izložba naših karikaturista. Misao*, 1924, br. 3 i 4. V. Ribnikar, *Izložba karikatura. Politika*, 19. V. 1924).

Od 1925. godine Žedrinski intenzivnije radi u pozorištu kao scenograf i kostimograf, a posle odlaska Leonida i Rime Brajlovske dobija i veće mogućnosti za samostalan rad. Te godine učestvuje sa grupom jugoslovenskih pozorišnih slikara na Izložbi dekorativnih umetnosti u Parizu gde izlaže nacrte dekora i kostima za nacionalne balete »Gugutka« i »Smrt majke Jugovića«.

Kontakt sa pariskom umetnošću i potstrek koji je dekorativnoj umetnosti u nas dala ova izložba odraziće se kod Žedrinskog u daljem negovanju nekoliko vidova umetnosti. Pored scenografije, kostima i karikatura, ogledaće se kao slikar eksperimentišući uporedno sa portretom i mrtvom prirodom. Pa ipak, iako u manjoj meri nego ranije, svaki slobodan trenutak u pozorištu i svako novo lice inspiriše Žedrinskog da se poigra arabeskama linija i izgradi jedan novi vid stvarnosti. Na izložbi karikaturista, koja je 1927. godine otvorena u salonu umetničkog paviljona »Cvijeta Zuzorić«, Žedrinski je izložio relativno mali broj radova. Hroničar ukazuje na karikaturu Nikole Gošića u »Putu oko sveta«, koju smatra čisto dekorativnom i podesnom za ilustraciju naslovne strane nekog Nušićevog dela. Kao najbolju izdvaja karikaturu Isailovića, prikazanog u fotelji, nekako čudno ukočenog i grotesknog u svom mrkom autoritetu koji, po rečima kritičara, potseća na »jezive drvene lutke za decu koje se pokreću pomoću konca«. (D. P. B., *Izložba naših karikaturista. Politika*, XXIV/1927, br. 6758, str. 9). Ovom prilikom izlagali su: Branko Petrović, Beta Vukanović, Dragoslav Stojanović, B. Vojnović-Pelikan, Andelo Uvodić i Marijan Trepše, pa ipak je izložba kao celina ocenjena slabije od one iz 1924. godine. Iz ovih godina su i portreti Ljubinke Bobić, Dese Dugalić, Dare Milošević, Stevana Hrastića, Dušana Radenkovića, Dimitrija Ginića, Nikole Gošića i drugi, fascinantni u svojoj raznovrsnosti, počev od idejnog rešenja do slikarskog oblikovanja.

Sposobnosti Žedrinskog kao crtača i ilustratora, kao i njegova pasionirana odanost karikaturi, usmerili su njegovo stvaralaštvo na dva ključna koloseka. Pored pozorišta, Žedrinski je od 1927. godine zaposlen i u »Politici«, kao ilustrator i karikaturista, gde je ilustrovao mnoge humorističke priloge, članke,

reportaže, dečje strane. Aktivno sarađuje sa Pjerom Križanićem koji je prevashodno okrenut političkoj karikaturi, mada ponekad i sam uputi satiričnu strelicu pozorišnim krugovima. Od ovog doba Žedrinski je prinuđen da pravi što brže, što kraće i što rečitije beleške ljudskih tipova, tragajući za tragičnom ljudskom disharmonijom očima jednog optimiste. Iako uveden u fabriku crteža, koja je svakodnevno tražila nove teme i nova lica u ograničenom vremenskom roku, Žedrinski ni jednog trenutka nije odustao od rada na umetničkoj karikaturi. Nizom pozorišnih karikatura, nastalih do tridesetih godina, Žedrinski demonstrira uverenje da je elemenat komičnog često sadržan u samom nacrtu tako da ne insistira ne deformaciji, koja je za mnoge karikaturiste starije generacije bila osnovna komponenta karikature. Za modernog karikaturista neophodno je da bude odličan crtač. Njima je prema mišljenju Matoša, istina dovoljna za komično delovanje, »a defiguracija je prema tome suvišna«. »Moderan karikaturist — piše on još 1910. godine — ne izobličuje, nego što jasnije, dakle što kraće, bilježi samo ono, što je na figuri karakteristično, dakle smiješno«. (Anton Gustav Matoš, *Naši ljudi i krajevi*, Zagreb, 1937. Članak »Slikar Crnčić«, 1910).

Osećajući kao li većina beogradskih umetnika ovog vremena potrebu da umetnost prožima sve tokove života, da bude angažovana i u duhu vremena, u najširem smislu te reči, Žedrinski se pojavljuje u jednom krugu ruskih umetnika: arhitekata, pozorišnih slikara i skulptora, koji pod nazivom Krug izlazu u nekoliko navrata. Njihovu delatnost registrovao je istaknuti beogradski vajar i umetnički kritičar, Sreten Stojanović. Na njihovoj prvoj izložbi krajem aprila 1930. godine našli su se: arhitekti Lukomski i Ivan Rik; iz pozorišta: Žedrinski i Verlicki, slikari, i skulptor Zagorodnjuk; Bikovski i Predajević.

Zajedničko izlaganje arhitekata, slikara i skulptora, sa dekorativnim kompozicijama i karikaturama kao dodatkom, Stojanović naziva prijatnom novinom, a izložbu ocenjuje kao svežu i živu. Žedrinski je »najraznovrsniji«. On je izložio skice dekora i kostima, karikature i slike u ulju. Uz najbolje ocene nacrtima dekora i kostima, karikature su okarakterisane kao »vanredne«. (Sreten Stojanović, Izložba grupe »Krug«. Politika, XXVII/1930, br. 7896, str. 8).

Prateći delatnost Žedrinskog u okvirima umetničke grupe Krug, saznajemo da je i sledeće godine održana izložba, sada u velikoj sali Umetničkog

paviljona. Pored umetnika okupljenih na prethodnoj izložbi, pridružuju im se slikar Nikola Isajev, ilustrator i karikaturista Pjer Križanić i još dva pozorišna slikara, Ivan Lučev i Pavle Froman. Sreten Stojanović je posvetio punu pažnju izlagачima, ističući značaj Žedrinskog kao ilustratora i crtača. Pored skica za pozorište Žedrinski je izložio i nacrte inscenacija za film. Iz zabeležaka samog Žedrinskog saznajemo da je u sličnoj konstelaciji izlagao u »Salonu arhitekture« 1929. godine.

Izvanredno uspele karikature vezane su za gostovanja čuvenog ruskog operskog umetnika Fjodora Šaljapina u beogradskoj operi 1935. godine (Don Kihot, Boris Godunov). Žedrinski stvara više crteža Šaljapina, privatno i u ulozi Borisa Godunova: čitava figura, studija glave, profili, poluprofilii, kao kakva filmska traka koja beleži najsuptilnije promene na licu. Šaljapin, kome su se karikature veoma dopale stavio je svoj potpis na jednu od njih.

Početkom treće decenije Žedrinski u fokus svoga interesovanja stavlja novu generaciju reditelja, dirigenata, operskih i dramskih umetnika, istovremeno se vraćajući nekim od poznatih i popularnih likova iz prve serije. Tu su: Josip Kulundžić, Milenko Vesnić, Ivan Brezovšek, Radivoje Karadžić, Bahrija Nuri-Hadžić, Josip Bandur, Krešimir Baranović, Ljubinka Bobić, Mihajlo Vukdragović, Stanislav Drabik, Rudolf Ertl, Velja Jovanović, Milorad Jovanović, Blaženka Katalinić, Zlata Markovac, Lovro Matačić, Predrag Milošević, Milica Babić, Mihailo Milovanović, Pia i Pino Mlakar, Fran Novaković, Boža Nikolić, Milan Pihler, Pavle Holotkov, Mario Šimenc, Krsto Odak i mnogi drugi. U omiljene likove Žedrinskog, rađene u više varijanti i sa mnogo invencije, spadaju: Milan Predić, Mihailo Isailović, Jurij Rakitin, Branislav Nušić, Stevan Hristić, Ilija Stanojević, Dobrica Milutinović i Nikola Gošić.

Od 1932. godine Žedrinski je član udruženja Oblik, koje je po rečima dr Lazara Trifunovića najznačajnije umetničko udruženje između dva rata. Osnovan 1926. godine od najeminentnijih srpskih slikara ovog razdoblja, Oblik je predstavljao »najjaču i najvažniju struju savremene likovne umetnosti« i bio čvrsto povezan sa zapadnoevropskim slikarstvom. Njemu su pristupili mnogi moderno orientisani daci pariske slikarske škole koji su se tokom plodne i dinamične izložbene delatnosti Oblika zalagali za najprogresivnije tendencije u likovnoj umetnosti. Među osnivačima Oblika nalazio se i Jovan Bijelić

(pored Branka Popovića, Petra Dobrovića, Save Šumanovića, Marina Tartalje, Veljka Stanojevića, Tome Rosandića, Petra Palavičinija i Sretena Stojanovića). Posle prve samostalne izložbe, održane 1929. godine, od slikara bliskih pozorištu, Obliku su pristupili: Mladen Josić, Ivan Lučev, Milenko Šerban, Vladimir Ždrinski, a od karikaturista Miloš Vušković i Pjer Križanić. U fazi omasovljjenja Oblika, zahvaljujući težnjama koje je proklamovala Grupa umetnika, idejna prethodnica Oblika, o sintezi svih umetnosti, pozorišni slikari uključeni su u najznačajnije grupacije modernog slikarstva u Beogradu. Od 1932. godine Vladimir Ždrinski izlaze skoro redovno na godišnjim izložbama Oblika u Beogradu, a 1934. godine u Sofiji i 1938. godine u Ljubljani, Budimpešti, Solunu i Pragu. Osvrćući se na izložbu Oblika iz 1932. godine, Todor Manojlović podvlači da Oblik »nije neka akademski zatvorena i isključiva grupa sa jedared za svagda određenim članstvom, pravcem i stilom, već jedno slobodno umetničko udruženje čiji karakter, vrednosti i vitalnost dolaze do izraza baš u njegovom stalnom preobražaju, razvoju i podmlađivanju«. Među mlađim slikarima zapaženo je prisustvo Peđe Milosavljevića i Milenka Šerbana, a među grafičarima: Vladimira Ždrinskog sa nekoliko »interesantnih, modernih scenarija« i Pjera Križanića sa nizom uspeli grotesknih karikatura. (Todor Manojlović, Izložba »Oblika«. SKG, N. S., Knj. XXXVII, br. 6, str. 464-467). Sledеće godine, na desetoj izložbi Oblika Ždrinski je, pored tempera sa predelima iz Slovenije i scenografskih nacrta, izložio »tri sasvim izvrsne karikature«. Nažalost, ne znamo o kojim je karikaturama reč. (Todor Manojlović, Izložba »Oblika«. SKG, N. S., Knj. XL, br. 8, str. 613—615). Prilikom gostovanja Oblika u Sofiji, 1934. godine, sofijski dnevni list *Pladne*, donosi reprodukcije karikatura Pjera Križanića i Vladimira Ždrinskog, prikazane na ovoj izložbi. To su: Vladislav Ribnikar od Križanića i »Književnici« od Ždrinskog. (*Pladne, Sofija*, 11. I 1934.). Pored Politike, Ždrinski objavljuje karikature u pozorišnim, književnim i muzičkim časopisima, kao što su: *Comoedia*, *Pozorište*, *Reč i slika*, *Pozorišni list*, *Zvuk* i drugi. Posle izložbe karikatura »Osišanog ježa«, održane 1936. godine u Beogradu, beogradski karikaturisti priređuju sličnu izložbu u Sofiji, od 2. do 22. oktobra 1938. godine. Ždrinski se ovaj put našao u grupi karikaturista koju

sačinjavaju: Lujo Bezeredi, Miloš Vušković, Desa Jovanović, Pjer Križanić, Ivan Lučev, Stipe Pekić, Dragoslav Stojanović, Đura Teodorović, Nikola Ten, Milorad Čirić i Sabahadin Hodžić. Od petnaest karikatura različite tematike, koje je izložio Ždrinski, svega tri su iz pozorišta. To su: Milica Babić Jovanović, Raša Plaović i »Bugarski glumci«. Iz ovog vremena su i karikature Eriha Hecla, Anke Vrbanić, Milivoja Živanovića, Dušana Radenkovića, Božidara Drnića, Nevenke Urbanove, Svetolika Nikačevića, Velibora Gligorića i drugih. Za 1938. godinu vezan je još jedan pionirski poduhvat. Na inicijativu Udruženja prijatelja umetnosti, u paviljonu »Cvijeta Zuzorić« održana je prva izložba jugoslovenskih pozorišnih slikara, na kojoj su izlagali: Milica Babić, Staša Beložanski, Milica Bešević, Ananije Verbicki, Miomir Denić, Vladimir Zagorodnjuk, Mladen Josić, Jan Križek, Milenko Šerban i Vladimir Ždrinski. (Katalog Prve izložbe pozorišnog slikarstva, 13—23. mart 1938, Beograd. — B. Popović, Naša scenografska umetnost. *Pravda*, 25. III 1938). 1939. godine gostovao je Ždrinski u Hrvatskom narodnom kazalištu kao scenograf Šekspirove »Zimske priče«, koju je režirao Branko Gavela. Na Gavelin poziv dolazi 1940. godine na stalni angažman u Zagreb i postavlja s njim Gončarovljev »Bezdan«. U Zagrebu ostaje do 1950. godine. (S./lavko/B./atušić/, Ždrinski, Vladimir Ivanović. *Hrvatsko narodno kazalište 1894—1969. Enciklopedijsko izdanje*. Zagreb, 1969, str. 717—718). Tada odlazi u Francusku gde nastavlja aktivnost kao scenograf. Povremeno gostuje u drugim evropskim zemljama: Engleskoj, Nemačkoj, Švajcarskoj, Čehoslovačkoj, Poljskoj i Bugarskoj. Ostaje i dalje živo povezan sa jugoslovenskim pozorišnim životom te je kao slikar dekora i kostima čest gost pozorišta u Beogradu, Zagrebu i Ljubljani. Delatnost Ždrinskog kao karikaturiste tematski je najvećim delom povezana sa Narodnim pozorištem u Beogradu. Ciklus njegovih karikatura obeležen je vremenskom granicom od 1921. do 1941. godine. Prelistavši u glavnim crtama brojne stranice ovog nesvakidašnjeg albuma želimo da potsetimo na jednog umetnika koji je u domenu karikature zauzeo isto toliko značajno mesto, koliko i u domenu scenografije. U opusu Ždrinskog-karikaturiste primetno je neprekidno traganje za specifičnim formama likovne ekspresije, ali nikada jednosmernost i manirizam ... »On je uvek koristio

1. Ilija Stanojević i Pera Dobrinović u *Romantičnim dušama*, 1921.
4. Jurij Rakitin, 1923.
7. Nikola Gošić u ulozi Sonjkina, 1925.

2. Leonid Brailovski, 1922.
5. Ilija Stanojević, 1923.
8. Boža Nikolić.

3. Ilija Stanojević kao Argan u Molijerovom *Uobraženom bolesniku*
6. Milorad Gavrilović, 1925.
9. Mile Milutinović i Oleg Grebenščikov

10. Ljubinka Bobić, 1931.
13. Nína Kirsanova, 1931.
16. Vitomir Boglić, 1932.

11. Josip Kulundžić, 1931.
14. Lovro Matačić, 1931.
17. Zlata Markovac, 1932.

12. Ivan Brezovšek, 1931.
15. Dimitrije Ginić, 1932.
18. Milorad Jovanović, 1932.

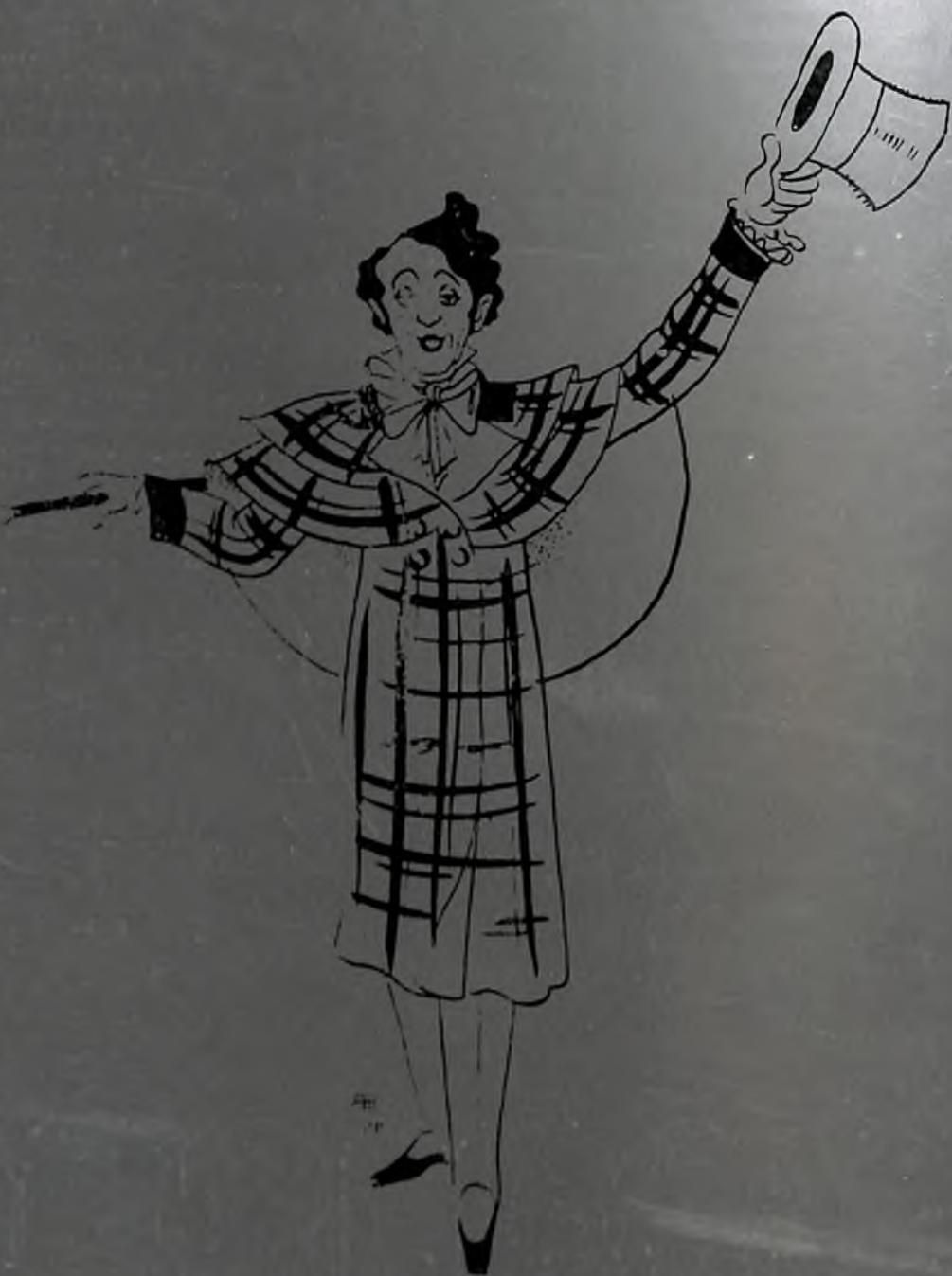
19. Žanka Stokić kao Erža u *Vražjem kolenu*, 1932.
22. Marko Marinković, 1932.
25. Viktor Starčić.

20. Fran Novaković, 1932.
23. Mata Milošević.
26. Milica Babić, 1933.

21. Blaženka Katalinić, 1932.
24. Riki Levi, 1932.
27. Desa Dugalić u ulozi *Gospode s kamelijama*, 1933.

28. Aleksandar Zlatković, 1933.

najslobodniji eklektizam i nikada se nije dosađivao u svome radu sledeći jednu jedinu estetiku». Rus po rođenju, formiran na Balkanu, Žedrinski je ujedinio najbolje kvalitete različitih stilskih tendencija. Iz svoje zemlje on je doneo veliko dekorativno bogatstvo, neobičan efekat boja i kontrasta u stilizaciji oblika, svežinu i graciju ruskog folklora. U Beogradu prolazi kroz fazu pojednostavljenja konstruktivnih elemenata kompozicije, kao i u traganju za čvrstinom u arhitektonskim formama. Razvija rafinirani senzibilitet za različite stilove, jedan kultivisan ukus u izrazu, impuls da ostvari originalnu dekorativnu tehniku i profesionalno poznavanje pozorišne umetnosti. Lako po prevashodstvu pozorišni scenograf i kostimograf, čije obimno delo tek treba da bude proučeno, Žedrinski nam je i u ovom fragmentu svoje umetnosti pružio uvid u osnovne karakteristike svoga likovnog rukopisa koji čine: virtuzni crtež, fina stilizacija, rafinman u psihološkom tretmanu portretisanih ličnosti i funkcionalni akcenat boje koji je uvek podređen likovnoj ekspresiji karikature. Karikature Žedrinskog, od čijeg nas nastanka deli skoro pola veka, predstavljaju danas dragoceni likovni dokumenat svoga vremena, pozorišne sredine u kojoj su nastale i otsjaja i senki svih traganja u domenu umetnosti koja se uvek borila za prerogativ »moderna«.

1. *Ilija Stanojević*, 1921.
crtež tušem, 21x27 cm, signiran
Svojina: Vladimir Žedrinski
2. *Pera Dobrinović*, 1921.
crtež tušem, 21x27 cm, signiran
Svojina: Vladimir Žedrinski
3. *Ananije Verbički*, 1922.
crtež olovkom, 20,5x28,5 cm, signiran
Svojina: Muzej pozorišne umetnosti SRS
4. *Neonila Voljevač*, 1923.
akvarel, 27x35,5 cm, signiran
Svojina: Muzej pozorišne umetnosti SRS, Ibr. 15956
5. *Dimitrije Ginić*, 1923.
akvarel sa tušem, 31x40 cm, signiran
Svojina: Muzej pozorišne umetnosti SRS
6. *Dragoljub Gošić*, 1923.
šatirani akvarel, 25,5x36 cm, signiran
Svojina: Dušan Gošić
7. *Nikola Gošić*, 1923.
akvarel, 24x34,5 cm, signiran
Svojina: Udruženje dramskih umetnika Srbije
8. *Nikola Gošić*, 1923.
akvarel, 29x39 cm, signiran
Svojina: Muzej pozorišne umetnosti SRS, Ibr. 750
9. *Dragoljub Gošić i Nikola Gošić*, 1923.
crtež olovkom, 24x36 cm, signiran
Svojina: Dušan Gošić
10. *Rudolf Ertl*, 1923.
akvarel, 29x39 cm, signiran
Svojina: Muzej pozorišne umetnosti SRS, Ibr. 756
11. *Mihailo Isailović*, 1923.
akvarel, 29x39,5 cm, signiran
Svojina: Mila Gec
12. *Dobrica Milutinović*, 1923.
akvarel sa tušem, 27x37,5 cm, signiran
Svojina: Udruženje dramskih umetnika Srbije
13. *Dobrica Milutinović*, kao Šajlok, 1923.
akvarel, 52x66 cm, signiran
Svojina: Melanija Milutinović
14. *Branislav Nušić*, 1923.
akvarel, 29x39 cm, signiran
Svojina: Muzej pozorišne umetnosti SRS, Ibr. 752
15. *Branislav Nušić*, 1923.
akvarel, 28,5x41,5 cm, signiran
Svojina: Mila Gec
16. *Rista Odavić*, 1923.
akvarel, 29,5x40 cm, signiran
Svojina: Muzej pozorišne umetnosti SRS, Ibr. 753
17. *Raja Pavlović*, 1923.
akvarel, 29x39 cm, signiran
Svojina: Muzej pozorišne umetnosti SRS, Ibr. 755
18. *Milan Predić*, 1923.
akvarel sa ugljenom, 27x36 cm, signiran
Svojina: Udruženje dramskih umetnika Srbije
19. *Juriј Rakitin*, 1923.
crtež tušem, 21x26,5 cm, signiran
Svojina: Vladimir Žedrinski
20. *Josip Rijavec*, 1923.
akvarel, 24x34,5 cm, signiran
Svojina: Mila Gec
21. *Ilija Stanojević*, 1923.
akvarel, 29x39 cm, signiran
Svojina: Muzej pozorišne umetnosti SRS, Ibr. 749
22. *Ilija Stanojević*, 1923.
akvarel, 33x41 cm, signiran
Svojina: Udruženje dramskih umetnika Srbije

Katalog

23. *Jovan Srbulj*, 1923.
akvarel, 29x39 cm, signiran
Svojina: Muzej pozorišne umetnosti SRS,
lbr. 751.
24. *Stevan Hristić*, 1923.
crtež tušem, 21x26,5 cm, signiran
Svojina: Vladimir Žedrinski
25. *Branimir Čosić*, 1923.
akvarel, 29x40 cm, signiran
lbr. 15965.
26. *Nikola Gošić*, kao Kapetan u komadu »Ruka ruku mije« od Hijasinta Benavente, 1925.
akvarel, 28x40 cm, signiran
Svojina: Muzej pozorišne umetnosti SRS
27. *Nikola Gošić*, kao Sonjkin u »Priči o gospodinu Sonjkinu« od Sergija Juškjevića, 1925.
crtež olovkom, 12,5x16 cm, bez signature
Svojina: Vladimir Žedrinski
28. *Dimitrije Ginić*, 1927.
akvarel, 30,5x40 cm, signiran
Svojina: Muzej pozorišne umetnosti SRS,
lbr. 5871
29. *Mihailo Isailović*, 1927.
crtež olovkom, 14x18 cm, signiran
Svojina: Vladimir Žedrinski
30. *Dara Milošević*, 1927.
akvarel, 24,5x33 cm, signiran
Svojina: Dara Milošević
31. *Stevan Hristić*, 1927.
akvarel sa tušem, 31x40 cm, signiran
Svojina: Muzej pozorišne umetnosti SRS,
lbr. 5869
32. *Paul Vegener*, prilikom gostovanja u Beogradu, 1928.
crtež olovkom, 13x18 cm, signiran
Svojina: Muzej pozorišne umetnosti SRS,
lbr. 5878
33. *Dragoljub Gošić*, 1928.
kolorisani tuš, 22,5x28 cm, signiran
Svojina: Dušan Gošić
34. *Ana Paranos*, 1929.
akvarel, 35,5x41,5 cm, signiran
Svojina: Muzej pozorišne umetnosti SRS,
lbr. 17777
35. *Fjodor Šaljapin*, 1930.
mapa sa 4 crteža olovkom, 23x29 cm, signirani
Svojina: Muzej pozorišne umetnosti SRS,
lbr. 13598/3—6
36. *Ananije Verbicki*, 1932.
crtež olovkom, 22x27,5 cm, signiran
Svojina: Muzej pozorišne umetnosti SRS
37. *Dobrica Milutinović*, 1932.
crtež tušem, 19x29,5 cm, signiran
Svojina: Melanija Milutinović
38. *Fjodor Šaljapin*, 1932.
crtež tušem, 18x29 cm, signiran
Svojina: Muzej pozorišne umetnosti SRS,
lbr. 15660
39. *Rudolf Ertl*, 1933.
akvarelisani tuš, 26,5x35 cm, signiran
Svojina: Muzej pozorišne umetnosti SRS,
lbr. 15963
40. *Mihailo Mika Milovanović*, 1933.
a) anfas: crtež olovkom, 13x20,5 cm, signiran
b) poluprofil: crtež olovkom, 13x20,5 cm,
signiran
Svojina: Muzej pozorišne umetnosti SRS,
lbr. 1693/1—2
41. *Fran Novaković*, u »Pokondirenoj tikvi« Jovana Sterije Popovića, 1933.
crtež olovkom, 15x21,5 cm, signiran (sa
potpisima glumaca)
Svojina: Muzej pozorišne umetnosti SRS,
lbr. 1839
42. *Božidar Drnić*, 1935.
crtež olovkom, 20x26,5 cm, signiran (sa
posvetom Žedrinskog)
Svojina: Božidar Drnić
43. *Fjodor Šaljapin*, 1935.
a) crtež tušem, 23x29 cm, bez signature (sa
potpisom Šaljapina)
b) crtež olovkom, 25,5x28 cm, bez signature (sa
potpisom Šaljapina)
c) crtež olovkom, 25,5x28 cm, bez signature
Svojina: Muzej pozorišne umetnosti SRS,
lbr. 8236 i 13598/1—2
44. *Anka Vrbanović*, 1937.
kolorisani tuš, 22x28 cm, signiran (sa posvetom)
Svojina: Muzej pozorišne umetnosti SRS,
lbr. 17780
45. *Dušan Radenković*, 1937.
akvarel, 35x45 cm, signiran
Svojina: Muzej pozorišne umetnosti SRS,
lbr. 13066
46. *Božidar Drnić*, 1938.
akvarel, 22,5x28,5 cm, signiran

- Svojina: Muzej pozorišne umetnosti SRS,
Ibr. 15962
47. *Svetolik Nikačević*, 1938.
kolorisani tuš, 21x27 cm, signiran
Svojina: Muzej pozorišne umetnosti SRS,
Ibr. 15965
48. *Radomir Plaović*, 1938.
kolorisani tuš, 20x26,5 cm, signiran
Svojina: Radomir Plaović
49. *Nevenka Urbanova*, 1938.
crtež olovkom, 17x23 cm, bez signature
Svojina: Nevenka Urbanova
50. *Ananije Verbićki*, bez godine
crtež olovkom, 22,5x31 cm, bez signature
Svojina: Muzej pozorišne umetnosti SRS.
51. *Pjer Križanić*, bez godine
crtež olovkom, 15x21 cm, signiran
Svojina: Vladimir Žedrinski
52. *Lovro Matačić*, bez godine
crtež tušem, 15,5x24,5 cm, signiran
Svojina: Muzej pozorišne umetnosti SRS,
Ibr. 15659
53. *Dara Milošević*, bez godine
akvarel, 20x33 cm, signiran
Svojina: Muzej pozorišne umetnosti SRS,
Ibr. 15953
54. *Boža Nikolić*, bez godine
crtež olovkom, 10x14 cm, bez signature
Svojina: Vladimir Žedrinski
55. *Hinko Nučić*, bez godine
crtež olovkom, 14,6x20,6 cm, signiran
Svojina: Vladimir Žedrinski
56. *Igor Stravinski*, bez godine
crtež tušem, 21x27 cm, signiran
Svojina: Vladimir Žedrinski
57. *Sava Todorović*, bez godine
akvarelišani crtež, 24,5x34 cm, bez signature
Svojina: Udrženje dramskih umetnika Srbije
58. *Fjodor Šaljapin*, kao Boris Godunov, bez godine
crtež olovkom, 15x24 cm, signiran
Svojina: Vladimir Žedrinski

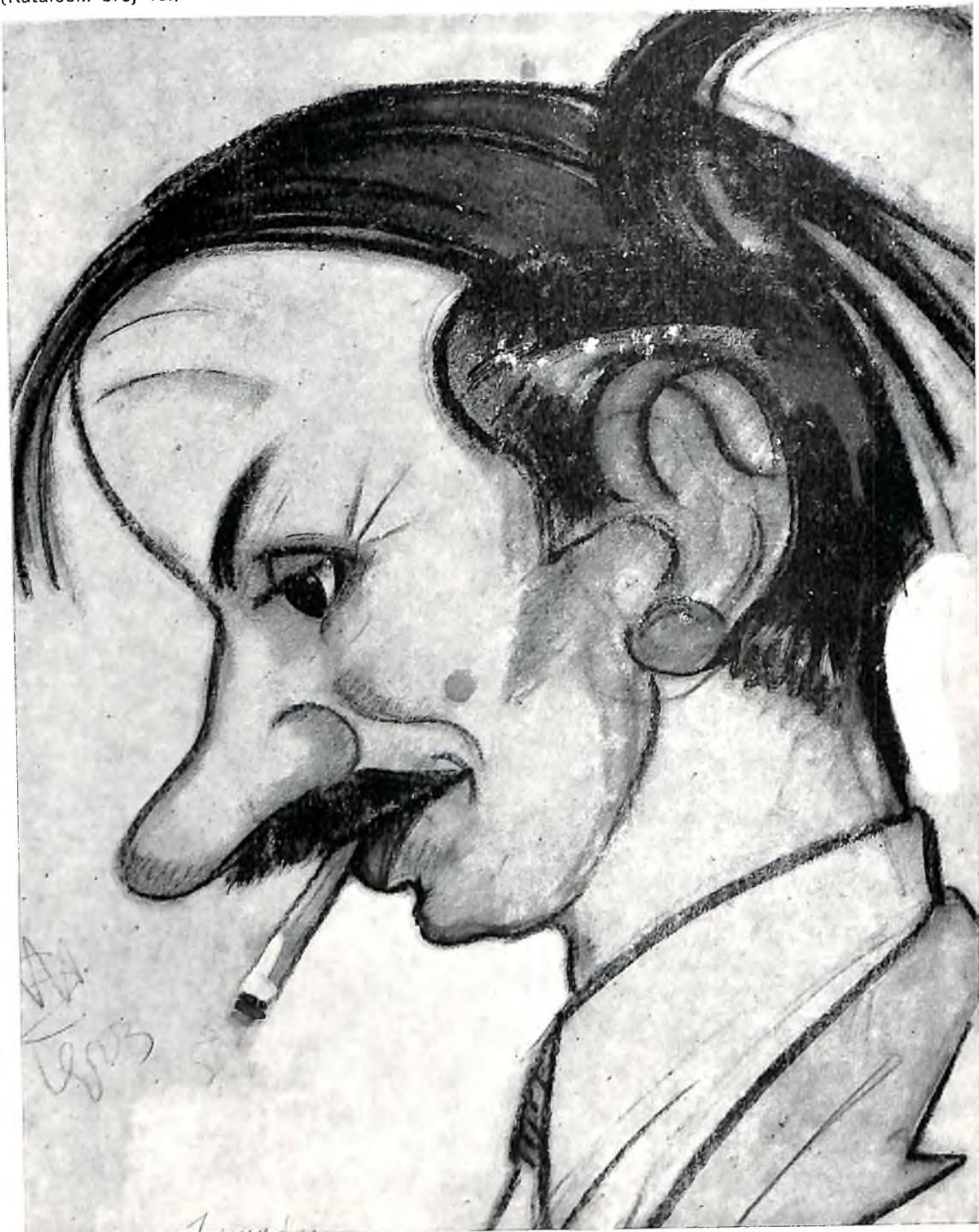
Bibliografija objavljenih karikatura Vladimira Žedrinskog

1. *Milica Babić*, kostimograf
Narodnog pozorišta
— Pozorište 1933/34, br. 8,
str. 18
2. *Georgije Baklanov*, gost
beogradske Opere
— Comoedia, 1925/26, br. 8,
str. 32
— Politika, XXIV/1927, br.
6840, str. 6
3. *Jovan Bandur*, dirigent
— Pozorište, 1932/33, br.
14, str. 17
— Zvuk, knj. I/1932—33, br.
2, str. 56
4. *Krešimir Baranović*, dirigent
— Zvuk, knj. I/1932—33,
br. 4, str. 140
5. *Jovan Bijelić*, slikar i sce-
nograf
— Politika, XXVI/1929, br.
7759, str. 9
6. *Jovan Bijelić i Momčilo Mi-
lošević*
— Reč i slika, 1926, br. 9,
str. 100
7. *Ljubinka Bobić*, član drame
— Politika, XXIV/1927, br.
6733, str. 9
— Pozorište, 1931, br. 11,
str. 11
— Pozorište, 1932, br. 34,
str. 8
8. *Vitomir Bogić* kao Sirano
— Pozorište, 1932/33, br. 1,
str. 11
9. *Leonid Brailovski*, scenograf
— Comoedia, II/1924, br. 21,
str. 29
10. *Ivan Brezovšek*, dirigent
— Pozorište, 1931, br. 10,
str. 11
— Zvuk, knj. II/1933—34, br.
4, str. 150
— Zvuk, knj. II/1933—34,
br. 8—9, str. 352
11. *Mihailo Vasić*, sekretar
pozorišne uprave
— Pozorište, 1931/32, br. 2,
str. 7
12. *Radoslav Vesnić*, reditelj
— Pozorište, 1931, br. 1,
str. 19
— Pozorište, 1932/33, br.
17, str. 29
— Pozorište, 1932/33, br. 4,
str. 7
13. *Mihailo Vukdragović*, kompo-
zitor
— Zvuk, knj. I/1932—33, br.
8—9, str. 286
14. *Milorad Gavrilović*, dramski
umetnik
— Pozorište, 1932/33, br. 8,
str. 11
15. *Dimitrije Ginić*, reditelj i
glumac
— Pozorište, 1931/32, br.
19, str. 13
16. *Dragoljub Gošić*, glumac i
reditelj
— Politika, XXIV/1927, br.
6991, str. 7
— Pozorište, 1932, br. 15,
str. 17
17. *Nikola Gošić*, član drame
— Pozorište, 1932, br. 26,
str. 15
Nikola Gošić, kao Jovanča
Micić
— Pozorište, 1933/4, br. 23,
str. 16
18. *Grujić* (šef računovodstva)
i *Minic* (mesna kontrola)
— Pozorište, 1932, br. 21,
str. 15
19. *Pera Dobrinović* i *Ilija Stanojević* (»Romantične du-
še«)
— Comoedia, II/1923—24,
br. 21, str. 30
20. *Stanislav Drabik*, član opere
— Pozorište, 1932, br. 20,
str. 13
21. *Desanka Dugalić*, u ulozi
»Gospode sa kamelijama«
— Pozorište, 1933/34, br.
26, str. 10
22. *Rudolf Ertl*, operski reditelj
i pevač
— Pozorište, 1931/32, br.
14, str. 17
23. *Milivoje Živanović*, u ulozi
Porfirija Petrovića (»Zločin
i kazna«)
— Pozorišni list, 1934/35,
br. 12, str. 7
24. *Velimir Živojinović*, reditelj
— Pozorišni list, 1934/35,
br. 3, str. 3
25. *Aleksandar Zlatković*, u
ulozi »Večitog mladoženje«
— Pozorište, 1932, br. 33,
str. 13
26. *Dragoslav Ilić*, upravnik po-
zorišta
— Pozorišni list, 1934/35,
br. 1, str. 3

Branislav Nušić, 1923.
akvarel, 28,5x41,5 cm, signiran
Svojina Mile Gec
(Kataloški broj 15.)

Milan Predić, 1923.
akvarel sa ugljenom, 27x36 cm, signiran
Svojina Udruženja dramskih umetnika Srbije
(Kataloški broj 18.)

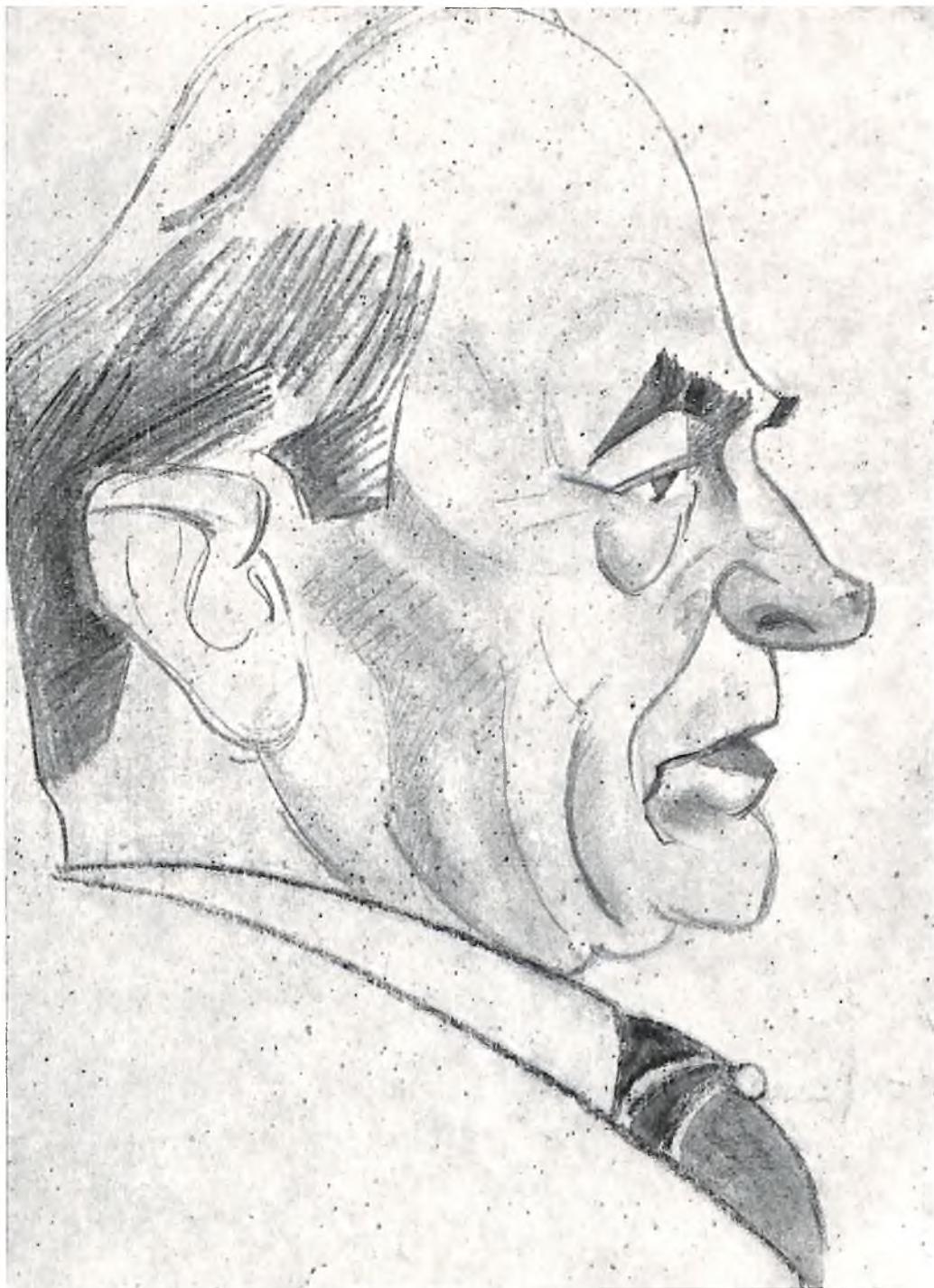
Dobrica Milutinović, 1923.
akvarel sa tušem, 27x37,5 cm, signiran
Svojina Udruženja dramskih umetnika Srbije
(Kataloški broj 12.)

Dragoljub Gošić i Nikola Gošić, 1923.
crtež olovkom, 24x36 cm, signiran
Svojina Dušana Gošića
(Kataloški broj 9.)

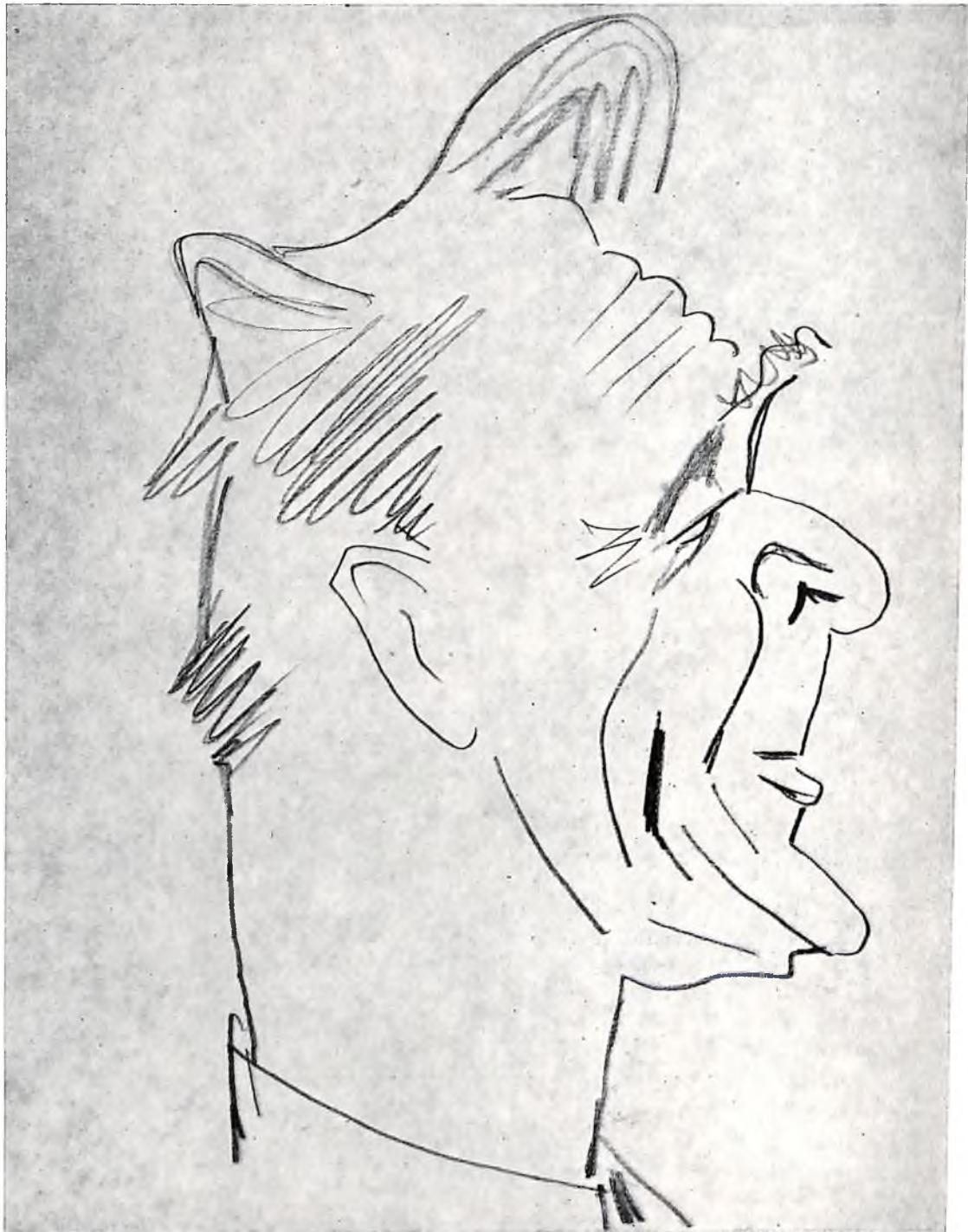
Sava Todorović, 1923.
akvarelisani crtež, 24,5x34 cm, bez signature
Svojina Udruženja dramskih umetnika Srbije
(Kataloški broj 58.)

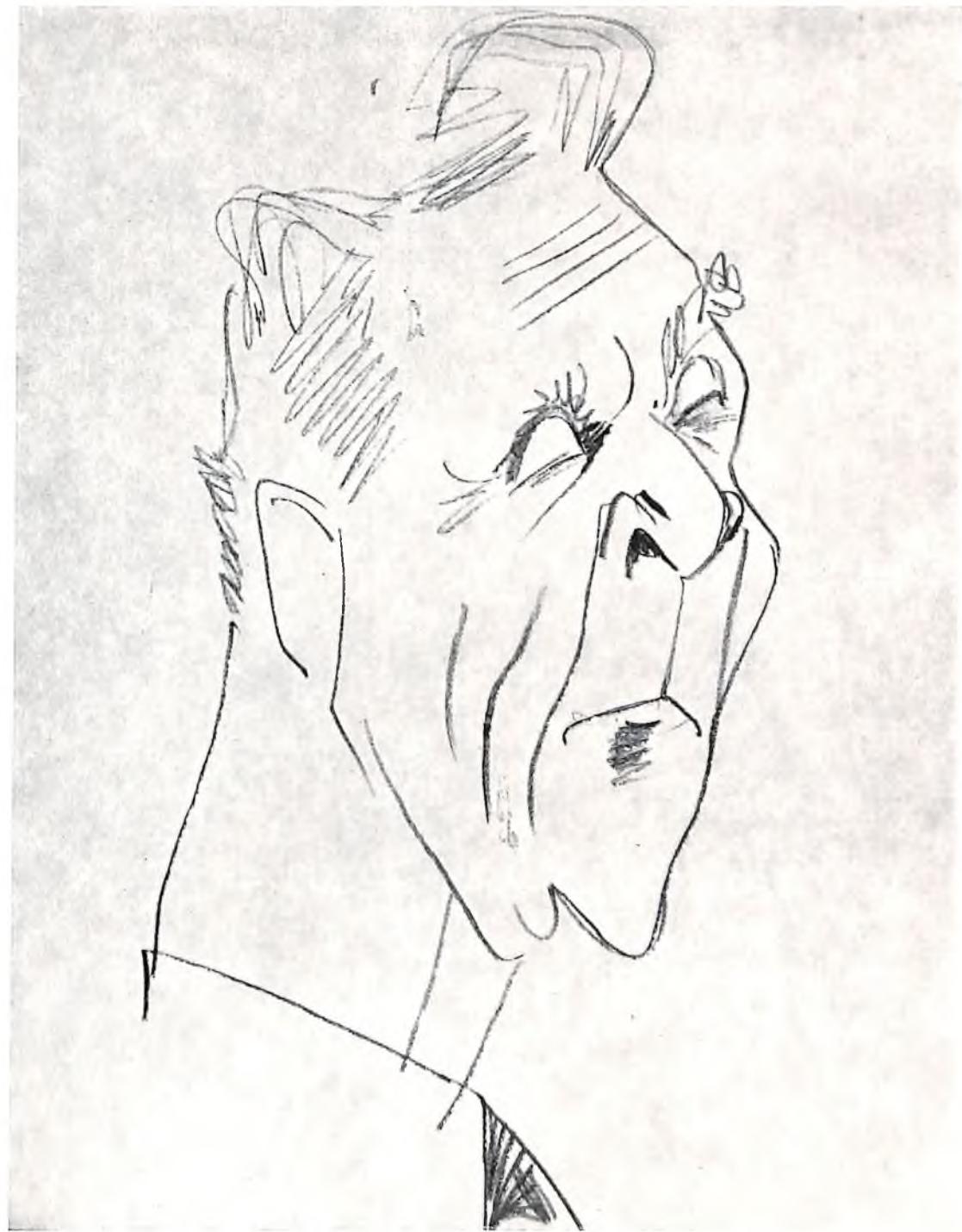

Fjodor Šaljapin, 1930.
mapa sa 4 crteža olovkom, 23x29 cm, signirani
Svojina Muzeja pozorišne umetnosti SRS, lbr 13598/3—6
(Kataloški broj 35.)

Dara Milošević, 1927.
akvarel, 20x33 cm, signiran
Svojina Muzeja pozorišne umetnosti SRS. Ibr. 15953
(Kataloški broj 54.)

Anka Vrbanjć, 1937.
kolorisani tuš, 22x28 cm, signiran
Svojina Muzeja pozorišne umetnosti SRS, Ibr. 17780
(Kataloški broj 45.)

Radomir Plaović, 1938.
kolorisani tuš, 20x26,5 cm, signiran
Svojina Radomira Plaovića
(Kataloški broj 49)

27. *Mihailo Isailović*, reditelj
— Pozorište, 1932, br. 12, str. 13
28. *Velimir Jovanović*, tehnički šef
— Pozorište, 1932/33, br. 11, str. 12
29. *Milorad Jovanović*, član opere
— Pozorište, 1932/33, br. 6, str. 17
30. *Radivoje Karadžić*, direktor drame
— Pozorište, 1931, br. 4, str. 17
31. *Blaženka Katalinić*, član drame
— Pozorište, 1932, br. 25, str. 15
32. *Nina Kirsanova*, primabalerina
— Pozorište, 1931, br. 6, str. 107
33. *Josip Kulundžić*, reditelj
— Pozorište, 1931, br. 7, str. 13
34. *Riki Levi*, članica baleta
— Politika, XXVIII/1931, br. 8287, str. 11
- Pozorište, 1932, br. 18, str. 461
35. *Marko Marinković*, u ulozi starog Pištore
— Pozorište, 1932, br. 23, str. 571
36. *Evgenije Marjašec i Lav Zinovjev u „Jevrejcima“*
— Comoedia, II/1923—24, br. 21, str. 30
37. *Zlata Markovac*, prvakinja drame
— Pozorište, 1932, br. 30, str. 13
38. *Lovro Matačić*, dirigent
— Pozorište, 1932, br. 13, str. 16
- Zvuk, knj. I/1932—33, br. 2, str. 44
39. *Mihailo Mika Milovanović* u ulozi Polačeka u »Večitom mladoženju« Jakova Ignatovića
— Pozorište, 1931/32, br. 35, str. 13
40. *Miloje Milojević*, kompozitor i muzikolog
— Politika, XXVIII/1931, br. 8276, str. 7
41. *Mata Milošević*, član drame
42. *Momčilo Milošević*, reditelj
— Politika, XXVI/1928, br.
- 7759, str. 9
43. *Predrag Milošević*, kompozitor i dirigent
— Zvuk, knj. I/1932—33, br. 7, str. 262
44. *Dobrica Milutinović*, prvak drame
— Pozorište, 1932, br. 27, str. 15
45. *Mile Milutinović i Oleg Grebenščikov* na probi »Don Kihota«
— Pozorište, 1931, br. 9, str. 171
46. *Ranko Mladenović*, književnik
— Pozorište, 1933/34, br. 20, str. 8
47. *Pia i Pino Mlakar*, baletski umetnici
— Zvuk, knj. II/1933—34, br. 2, str. 64
48. *Aleksandar Moisi* kao Jederman, u istoimenoj drami
— Politika, XXIX/1932.
49. *Emil Nadvornik*, reditelj
— Pozorište, 1932, br. 17, str. 433
50. *Boža Nikolić*, član drame
— Pozorište, 1931/32, br. 22, str. 15
51. *Fran Novaković* kao kelner u Dojčinovićevom »Vražjem kolenu«
— Pozorište, 1932, br. 22, str. 547
52. *Branislav Nušić*, dramski pisac
— Politika, XXVII/1930, br. 8067, str. 9
- Pozorište, 1931, br. 6, str. 103
- Pozorište, 1932, br. 3, str. 55
- Satirično humoristički almanah, 1933, str. 7
- Pozorište, 1932, br. 15, str. 21
- Pozorište, 1932, br. 21, str. 7
53. *Krsto Odak*, kompozitor
— Zvuk, knj. I/1932—33, br. 6, str. 219
54. *D. Ostojić*, arhivar i šaptač
— Pozorište, 1932/33, br. 9, str. 23
55. *M. Pianovski*, balet-majstor iz trupe Ane Pavlove
— Pozorište, 1931, br. 8, str. 21
56. *Milan Pihler*, član opere
— Pozorište, 1932, br. 3,
- str. 9
57. *Milan Predić*, upravnik pozorišta
— Pozorište, 1931, br. 1, str. 5
58. *Dušan Radenković*, član drame
— Reč i slika, 1926, br. 13, str. 37
- Pozorište, 1932/33, br. 5, str. 13
59. *Jurij Rakitin*, reditelj
— Pozorište, 1932, br. 16, str. 9
60. *Ilija Stanojević*, kao Argan u Molijerovom »Uobraženom bolesniku«
— Program proslave 300. godišnjice rođenja Moliјera, Narodno pozorište, Beograd, 15. I 1922, str. 9
- Pozorište, 1932/33, br. 2, str. 17
61. *Viktor Starčić*, član drame
— Žanka Stokić, kao sobarica Erža u »Vražjem kolenu«
— Pozorište, 1932, br. 29, str. 15
62. *Pavle Holotkov*, član opere
— Pozorište, 1932/33, br. 7, str. 16
63. *Stevan Hristić*, kompozitor i dirigent
— Comoedia, I/1923, br. 7, str. 9
- Pozorište, 1931, br. 3, str. 5
65. *Fjodor Šaljapin*, operski umetnik
— Pozorište, 1932/33, br. 13, str. 23
66. *Mario Šimenc*, član opere
— Zvuk, knj. I/1932—33, br. 6, str. 221
67. *Vasilije Šumski*, član opere
— Pozorište, 1933/34, br. 23, str. 14
68. *Dušan Krunić*, pozorišni kritičar
— Pravda, 6—9. 1. 1931.
69. *Todor Manojlović*, književnik
— Politika, XXVI/1929, 7766, str. 9
- Pravda, 29. 7. 1931.
70. *Marko Marinković*, kao Šarlo u »Ženidbi Carla Čaplina« od D. Ilića — Jeja
— Politika, 14. 5. 1936.
71. *Svetolik Nikačević*, kao bežnik u »Gopesku« Valtera Hazenklevera
— Politika, 30. 5. 1936.
72. *Nikola Popović*, kao Gopsek
— Politika, 30. 5. 1936.
73. *Ksenija Rogovska Hristić*, član opere
— Politika, XXVIII/1931, br. 8229, str. 6

Izdanje Muzeja pozorišne umetnosti
SR Srbije

Stručno veće Muzeja pozorišne umetnosti
SR Srbije

Predsednik: dr Petar Volk, upravnik
članovi:

Siniša Janić

Olga Milanović

Ksenija Orešković

Veroslava Petrović

Autor izložbe i kataloga:

Olga Milanović

Realizacija kataloga:

Studio Structure, Beograd

Design: Saveta i Slobodan Mašić

Lektor: prof. Slobodan Ristić

Tehnički urednik: Ratomir Radović

Štampa: Srboštampa, Beograd

Rešenjem broj 413-717/73-02 RSK SRS

oslobođeno od poreza na promet.

